

Ada VRTULEK GERIĆ

Hrvatski restauratorski zavod
Restauratorski centar Ludbreg

KONZERVATORSKO – RESTAURATORSKI RADOVI NA STOLI

Stola, kataloški broj 3.2.

Zbirka sakralne umjetnosti dio je stalnog postava smještenog u kapeli Sv. Križa dvorca Batthyany u Ludbregu. Ovu zbirku sačinjavaju liturgijsko posuđe, misna ruha kao i dvije zastave. U Restauratorskom centru Ludbreg do sada su provedeni kompletni konzervatorsko-restauratorski radovi na pet kazula iz ove zbirke, kao i na stoli, koja predstavlja dio kompleta uz kazulu kataloški broj 3.2.

Opis predmeta

Stola je dio kompleta uz kazulu kataloški broj 3.2. i načinjena je iz njoj istovjetnih materijala tehnikom tkanja i šivanja. Načinjena je iz raznobojno broširanog svilenog ripsa na krajevima, koji uokviruju pozamenterijske trake srma – srebro. Središnji dio načinjen je od žutog moariranog ripsa. Stola datira iz druge polovice 18. stoljeća iz Francuske dimenzija 192 cm X 7- 22 cm.

Vlasnik ovog predmeta je RKT župa Sv. Martina u Donjem Martijancu, a stola je iz kapele Sv. Križa iz Križovljana. Korisnik predmeta je POU «D. Novak» Ludbreg, za stalni postav Zbirke sakralne umjetnosti u kapeli Sv. Križa u dvorcu Batthyany u Ludbregu.

Zatečeno stanje

Gornja, glavna tkanina je žuti moariani rips na kojem je vidljivo nekoliko većih oštećenja gdje tkanina u potpunosti nedostaje. Uslijed upotrebe tkanina je uzduž ruba oslabiljela te joj je boja izblijedjela. Na krajevima stole nalazi se raznobojno broširana svilena tkanina. Ova tkanina dobro je očuvana, a niti koje tvore uzorak tek su mjestimice pokidane ili opuštene. Tkaninu na krajevima stole uokviruje pozamenterijska traka koja je u dobrom stanju. Na stražnjem djelu stole nalazi se tkanina načinjena iz više dijelova, prljava je i izgužvana, no bez vidljivih oštećenja.

Slika stola kataloški broj
3.2. prije radova

Slika stola kataloški broj
3.2.nakon radova

Provedeni konzervatorsko – restauratorski radovi

Konzervatorsko-restauratorski postupak proveden je u nekoliko faza, što je popraćeno izradom fotografske, grafičke i pisane dokumentacije prije, u toku i nakon radova. Prva faza rada odnosi se na suhi postupak čišćenja u toku kojega je sa stole uklonjena površinska prašina i prljavština. Markiran je položaj pozamenterijskih traka nakon čega je uslijedilo razdvajanje slojeva tkanina od kojih je stola načinjena. Gornja tkanina žute boje sa moare efektom, raznobojno broširani rips sa krajeva stole kao i međupodstava položene su na Simpateks te se na taj način tkanina navlažila što nam je omogućilo njeno izravnavanje, kao i izravnavanje niti na oštećenim mjestima. Nakon što se tkanina kao i niti na oštećenim djelovima izravnavaju, tkanina se prosuši kratko optereti staklenim utezima te do kraja posuši.

Mokri postupak čišćenja primijenjen je samo na podstavi. Podstava je bijele boje, a mokri postupak čišćenja, proveden je u kadi u otopini neutralnog deterdženta u deioniziranoj vodi. Mokri postupak čišćenja završava dugotrajnim ispiranjem pod mlazom tekuće vode kako bi se u potpunosti uklonio deterdžent s tkanine kao i sve nečistoće. Podstava je nakon mokrog postupka čišćenja uz pomoć staklenih utega prosušena i poravnana.

Isti postupak primijenjen je i na pozamenterijskim trakama koje uokviruju raznobojno broširani rips na krajevima stole kao i trake koje tvore križ na vratnom dijelu. Nakon ovih faza, suhog i mokrog čišćenja, pristupilo se sanaciji oštećenja na mjestima gdje je to potrebno. Primijenjena je reverzibilna metoda, a sva oštećenja na podstavi i međupodstavi parcijalno su konsolidirana novom svilenom tkaninom obojenom u lo-

kalni ton originalne tkanine, te su nakon toga sva oštećenja učvršćena konzervatorskim bodom.

Na gornjoj tkanini na mjestima gdje ona u potpunosti nedostaje izrađene su popune. Upotrebljena je svileni rips tkanina obojana u žuti ton originalne tkanine, nakon čega je gornja tkanina u potpunosti konsolidirana te su sva oštećenja dodatno učvršćena šivanjem svilenim filamentom konzervatorskim bodom. Nakon faze sanacije oštećenja na svim sastavnim dijelovima stole, pristupilo se spajanju istih u cjelinu. Stola je sastavljena ručno, šivanjem ravnim bodom u razmaku od 2 milimetra žutim pamučnim koncem.

Kompletni konzervatorsko-restauratorski radovi provedeni su tijekom 2007. godine u radionici za tekstil u Restauratorskom centru Ludbreg, Hrvatskog restauratorskog zavoda. Nakon provedenog konzervatorsko-restauratorskog postupka stola kataloški broj 3.2. vraćena je u stalni postav Zbirke sakralne umjetnosti u kapeli Sv. Križa dvorca Batthyany u Ludbregu.

BILJEŠKE:

1. Stola, lat.stola "gornja haljina". Stola je uzak, izvezen dio odjeće koji se nosi preko ramena, kada se nosi kao misna odjeća, nosi se prekrížena na prsima i učvršćuje se pasom. Po boji se slaže s misnicom i naručnikom. Redovito je ukrašena s tri križa; jedan na vratu, a po jedan na svakom kraju. Stola ja znak svećeničkog dostojanstva i vlasti.
2. Ispod Simpateksa nalazi se bugačica navlažena u destiliranoj vodi, a sve je prekríto Hostaphan folijom. Na taj način se materijal položen na Simpateks vlaži bez direktnog doticaja s vodom, što je poželjno za materijale čije obojenje nije postojano, kao u ovom slučaju žuto moariranog svilenog ripsa ili kada se radi o metalnim nitima koje tvore uzorak kao na primjeru raznobojno proširane tkanine koja se nalazi na krajevima stole.
3. Pripremljena je 5 %-tna otopina deterđženta Hostapon T u deioniziranoj vodi. Mokri postupak čišćenja proveden je pri temperaturi od 30 °C u trajanju od 20 minuta.
4. Konzervatorski bod je jedan od načina na koji se vrši sanacija oštećenja na tkanini. To je reverzibilna metoda, a šivanje se izvodi svilenim filamentom obojadisanim u odgovarajući ton.
5. U realizaciji programa sudjelovale su: Venija Bobnjarić – Vučković, voditelj RCLudbreg, Maja Vrtulek, viši restaurator tehničar i Ada Vrtulek Gerić, viši restaurator tehničar, voditelj radova.

LITERATURA:

1. Arhiva radova Hrvatskog restauratorskog zavoda, Restauratorski centar Ludbreg
2. Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva, Zagreb, 1979.
3. Katalog izložbe "Stalni postav zbirke sakralne umjetnosti" u kapeli Sv. Križa u dvorcu Batthyany u Ludbregu. Ludbreg, 1998.